

19.10.2021

Ympäristöministeriö
Erityisasiantuntija Ilona Latsa
Lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola
Eduskunnan ympäristövaliokunnalle,

HE 130/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Punkaharjun luonnonsuojelualueen rajauksen muuttamisesta

1. Punkaharjun luonnonsuojelualueen nykytila

Punkaharjun luonnonsuojelualue on perustettu vuonna 1991 lailla **Punkaharjun luonnonsuojelualueesta (137/1991)**. Luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksistä säädetään mainitussa laissa sekä Punkaharjun luonnonsuojelualueesta annetussa asetuksessa (138/1991). Luonnonsuojelualue on noin 679 hehtaarin laajuinen ja sijaitsee Savonlinnan kaupungissa. Alue on valtion omistuksessa ja sitä hallinnoi Metsähallituksen Luontopalvelut.

Punkaharjun luonnonsuojelualue on perustettu erityisesti edustavan pitkäikäisharjuselänteiden ja kansallismaiseman suojelemiseksi. Luonnonsuojelualue on kokonaisuudessaan Natura 2000 -aluetta (FI0500019). Suurin osa suojelualueesta on niukkaravinteista ja kirkasvetistä järveä. Maa-alueista pääosa on harjujen metsäistä luontotyyppiä.

Luonnonsuojelualueella sijaitsevat valtioneuvoston päätöksellä 17.6.1993 suojeltu entinen Finlandia-hotellin rakennus (1914) sekä hotellin entinen asuntola (1932), talousrakennus ja ulkorakennus (1930-luvulta). Rakennukset omistaa Punkaharjun Kuntoutussairaalasäätiö. Päärakennuksessa toimii nykyisin Kruunupuisto Oy:n ylläpitämä vanhusten hoitokoti Finlandia.

2. Luonnonsuojelualueen rajauksen muuttamisen tausta ja tavoitteet

Vuonna 2008 Punkaharjun kunnan matkailuhankkeen yhdeksi tavoitteeksi asetettiin entisen Finlandia-hotellin palauttaminen matkailukäyttöön. Hankkeessa todettiin tarpeelliseksi entisen **Finlandia-hotellin majoituskapasiteetin laajentaminen, jotta hotellin toiminta olisi taloudellisesti kannattavaa**. Luonnonsuojelualueen rauhoitussäännökset eivät kuitenkaan salli alueelle lisärakentamista.

Vuonna 2018 aloitettiin Punkaharjun Kuntoutussairaalasäätiön, Metsähallituksen sekä ympäristöministeriön väliset neuvottelut, joissa **luonnonsuojelualueen teknisen rajausmuutoksen katsottiin olevan ensisijainen keino Finlandia-hotellin alueen kehittämiseksi**. Metsähallituksen valmistelemien rajausehdotusten sekä maastokatselmuksen pohjalta osapuolten yhteisenä näkemyksenä esitettiin suojelualueesta erotettavaksi entisen Finlandia-hotellin rakennusryhmän alue ja luonnonsuojelualueeseen vastaavasti liitettäväksi vesialue saarineen Puruveden puolelta. Metsähallituksen Kiinteistökehitys valmisteli samalla esityksen myös Kruunupuisto Oy:n henkilökunnan pysäköintialuetta koskevasta rajausmuutoksesta.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman tavoitteisiin sisältyvät matkailualan ja matkailuyrittäjyyden kestävä kasvun edistäminen sekä luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttäminen. Esitetyt Punkaharjun rajasu muutokset edistäisivät osaltaan hallituksen tavoitteita.

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa entisen Finlandia-hotellin rakennusryhmän palauttaminen matkailukäyttöön sekä lisätä Punkaharjun luonnonsuojelualueen edustavuutta. Esityksellä turvattaisiin kesäisin vilkkaassa matkailukäytössä olevalta maantieltä ja Puruvedeltä näkyvän **rantamaiseman säilyminen nykyistä laajemmin sekä luotaisiin edellytykset saimaannorpan pesimiselle norppakannan kasvaessa.**

Punkaharjun luonnonsuojelualueen rajauksen muuttamisessa on kyse ns. teknisestä rajasu muutoksesta, jolla muutettaisiin vain luonnonsuojelualueen rajausta. Luonnonsuojelualueesta annettuun lakiin tai asetukseen ei tehtäisi muita muutoksia. Vastaava tekninen rajasu muutos tehtiin Urho Kekkosen kansallispuiston osalta vuonna 2018 (laki Urho Kekkosen kansallispuiston rajauksen muuttamisesta (879/2018)).

3. Luonnonsuojelualueesta erotettavat ja siihen liitettävät alueet

Rajasu muutoksella **luonnonsuojelualueesta erotettaisiin kaksi aluetta:** noin 3,2 hehtaarin laajuinen entisen Finlandia-hotellin rakennusryhmän alue sekä 0,048 hehtaarin (480 m²) laajuinen Kruunupuiston henkilökunnan pysäköintialue. Molemmat alueet ovat Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnassa.

Luonnonsuojelualueeseen liitettäisiin myös kaksi aluetta: luonnonsuojelualueen pohjoispuolelta Puruvedeltä 115 hehtaarin kokonaisuus, sisältäen 114 hehtaarin vesialueen ja 1 hehtaarin laajuisen Unnikisaaren, sekä 0,11 hehtaarin (1100 m²) laajuinen harjumetsän alue Kruunupuiston pysäköintialueen koillispuolelta. Liitettäväksi esitetty 115 hehtaarin alue on Metsähallituksen Metsätalous Oy:n hallinnassa ja harjumetsäpalsta Väyläviraston hallinnassa.

Erotettavien ja liitettävien alueiden rajat on merkitty lakiesityksen liitteenä oleviin karttoihin

4. Rajasu muutoksen arvioidut vaikutukset

4.1. Taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Esityksellä ei ole katsottu olevan merkittäviä vaikutuksia valtion talouteen. Luonnonsuojelualueesta erotettavien alueiden omaisuuserät ovat Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien taseessa.

Rajasu muutoksen toteutuksen jälkeen Metsähallitus joko jatkaisi alueiden vuokrausta tai myisi ne.

Luonnonsuojelualueeseen liitettävän 115 hehtaarin alueen omaisuuserät ovat Metsähallituksen liiketalouden taseessa ja Kruunupuiston pysäköintialueen viereisen harjumetsäpalstan omaisuuserät Väyläviraston hallinnassa. **Tarkoituksena on, että liiketalouden taseessa sekä Väyläviraston hallinnassa olevat omaisuuserät siirrettäisiin Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien taseeseen.**

Punkaharju on yksi Suomen suosituimmista luontomatkailukohteista. Yli 150 000 vuosittaisella käyntimäärällä aluetaloudellinen kokonaistulovaikutus on ollut noin 12,3 miljoonaa euroa ja kokonaistyöllisyysvaikutus 104 henkilötyövuotta. Entisen Finlandia-hotellin rakennusten palauttaminen matkailukäyttöön lisäisi Punkaharjun matkailutarjontaa sekä asiakkaiden viivettä alueella, mikä vaikuttaisi edelleen myönteisesti aluetalouteen.

4.2. Luonto- ja ympäristövaikutukset

Luonnonsuojelualueesta erotettavaksi esitetyt alueet jäisivät rajausmuutoksen toteuttamisen jälkeen edelleen osaksi Natura 2000 -aluetta. Entisen Finlandia-hotellin alue sijoittuu luonnonsuojelualueen reunaan ja rajoittuu Luston asemanseudun ja Metsätietokeskus Luston rakennettuun ympäristöön. Alue on kaukana Punkaharjun harjualeen keskiöstä ja näköalapaikoilta **eikä sen erottamisella ja kehittämisellä matkailutarkoituksiin ole siten vaikutusta kansallismaiseman suojeluun tai hoitoon**. Pysäköintialue on puolestaan pysäköintikäytössä ja asfaltoitu, eikä sisällä merkittäviä luontoarvoja.

Luonnonsuojelualueen laajentaminen lisäisi Punkaharjun luonnonsuojelualueen edustavuutta hiekkamaiden niukkamineraalisten ja niukkaravinteisten vesien sekä harjumetsien osalta. Laajentaminen **edistäisi luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaan rantamatalikon sekä Unnikkisaaren luonnon ja lajiston suojelua**. Vesialueen, Unnikkisaaren ja pienten luotojen suojelu turvaisi myös saimaannorpan pesinnälle soveltuvien alueiden säilymisen, mikä **loisi edellytyksen saimaannorpan pesimiselle** alueella norppakannan kasvaessa. Kruunupuiston pysäköintialueen viereisen harjumetsäpalstan liittäminen suojelualueeseen turvaisi harjumetsäpalstan säilymisen ja luontaisen kehityksen.

4.3. Vaikutukset kaupalliseen sekä kotitarve- ja vapaa-ajan kalastukseen

Luonnonsuojelualueen rajauksen muutos ei aiheuttaisi muutoksia kaupalliseen tai kotitarve- ja vapaa-ajan kalastukseen suojelualueeseen liitettävällä 115 hehtaarin vesialueella. Punkaharjun luonnonsuojelualueesta annetun asetuksen 3 §:n mukaan alueella saa kalastaa Metsähallituksen luvalla. Metsähallitus vastaisi jatkossakin kalastuksen järjestämisestä ja kalastusluvista luonnonsuojelualueeseen liitettäväksi esitetyllä vesialueella.

Kyseisellä alueella sovelletaan 8.5.2021 alkaen valtioneuvoston asetusta eräistä kalastusrajoituksista Saimaalla 2021–2026 (374/2021, jäljempänä asetusta Saimaan kalastusrajoituksista). Luonnonsuojelualueen laajentamisesta riippumatta vesialueella ei saisi käyttää asetuksessa Saimaan kalastusrajoituksista kiellettyjä pyydyksiä.

Metsähallituksen hallinnassa olevilla pyydyslupa-alueilla, jotka sisältyvät Saimaan kalastusrajoituksia koskevan asetuksen mukaisiin saimaannorpan keskeisiin elinalueisiin, ei ole saimaannorpan suojelun turvaamiseksi vuodesta 2015 lähtien myyty verkkokalastuslupia kotitarve- ja vapaa-ajan kalastajille. Riippumatta 115 hehtaarin vesialueen sisällyttämisestä luonnonsuojelualueeseen, Metsähallitus alkaa noudattaa tätä käytäntöä myös tällä alueella 1.1.2022 alkaen, koska Puruveden eteläosa sisällytettiin valtioneuvoston asetukseen Saimaan kalastusrajoituksista vuonna 2021.

4.4. Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Entisen Finlandia-hotellin rakennusten käyttötarkoituksen muutos ja laajentaminen matkailutarkoituksiin päättäisi aikanaan kuntoutussairaaloiminnan ja palveluasumisen nykyiseltä asiakaskunnalta. Sotaveteraanit ovat olleet merkittävä nykyisen toiminnan asiakasryhmä. Kuntoutussairaalasäätiö on kuitenkin katsonut rakennusryhmän käyttötarkoituksen muutoksen olevan ajankohtainen kuntoutussairaaloiminnan merkityksen vähenemisen myötä.